

Claes de Vreese: “Nu steeds meer content door AI kan en zal worden geproduceerd, is authenticiteit belangrijker dan ooit.”

Lezing Docentenavond 2025

Claes de Vreese, hoogleraar Artificial Intelligence and Society aan de Universiteit van Amsterdam opende op donderdag de Docentenavond. Zijn lezing nam de docenten mee door de huidige veranderingen in nieuwsvoorziening, politiek en technologie.

Hij begon met de observatie dat jongeren steeds minder geïnteresseerd zijn in nieuws. Het vertrouwen in nieuws daalt, vooral onder jongeren, hoewel nieuwsmerken als de NOS, RTL en NU.nl nog steeds hoog gewaardeerd worden. Jongeren krijgen hun nieuws vaak toevallig via sociale media, met TikTok als favoriet.

De relatie tussen technologieplatformen en politiek is drastisch veranderd. De innige samenwerking tussen Musk en Trump toonde de nauwe banden tussen techmagnaten en politieke macht. Europa probeert daarentegen de techplatforms juist te reguleren met GDPR als standaard. Waar deze GDPR een wereldwijde standaard werd voor onlinedatabescherming, is dat met de AI Act en DSA Act veel minder goed gelukt. Hierdoor wordt nieuwsvergaring nu beïnvloed door Amerikaanse regels, bepaald door Amerikaanse private platforms.

AI, specifiek generatieve AI zoals o.a. ChatGPT & CoPilot, heeft een razendsnelle adoptie doorgemaakt, sneller dan TikTok en Facebook. 2024 was een belangrijk verkiezingsjaar, waar meer dan de helft van de wereldbevolking naar de stembus ging. Hierbij groeide de zorgen over AI's invloed op de democratie. Hoewel het gebruik van AI in campagnes toenam, bleek uit onderzoek dat invloed op de uitslagen moeilijk was te bewijzen.

Techbedrijven beweren geen politieke invloed te willen, maar onderzoek toont aan dat AI-tools zoals ChatGPT wel degelijk campagneadvies kunnen geven. Een sprankeltje hoop voor positieve invloed van AI werd ook gedeeld door de Vreese: In Zweden werd een chatbot louter en alleen getraind met verkiezingsprogramma's, waardoor mensen direct met de programma's konden 'praten'. Een begrensde vorm, waarin de inhoud van trainingsdata transparant en afgebakend is.

De Vreese benadrukte dat we AI-uitdagingen niet individueel kunnen oplossen en pleitte voor regulering en collectieve afspraken. Nu steeds meer content door AI kan en zal worden geproduceerd is authenticiteit belangrijker dan ooit. Dus ook voor het maken en consumeren van nieuws. Zijn lezing was een oproep tot actie en reflectie, en liet zien hoe snel onze wereld verandert.